

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osminka strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo „Slovenskega Doma“ v Ljubljani, Knašlova ulica št. 5. I. nadst. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo upravitelju „Slov. Doma“ v Ljubljani.

Nečeden boj.

Klerikalci so začeli prav grd, nečeden boj. Do zdaj je bila pri nas navada, da se ni vlačilo političnega boja v gospodarsko delo. Vsi trezni Slovenci so bili namreč prepričani, da more naš narod samo takrat uspevati ter se braniti pred napadi zagriženih sovražnikov, če bo gospodarsko dovolj močan. In bili so časi, ko smo na gospodarskem polju vsi skupno delovali, ko smo bili vsi vneti za gospodarski napredek našega kmeta, našega obrtnika, našega trgovca. Toda klerikalcem to ni bilo prav. Klerikalci niso hoteli skupnega gospodarskega dela, temveč so hoteli tudi gospodarsko delo izrabljati v svoje strankarske, politične namene. Snovali so razne gospodarske in denarne zadruge in zavode, ne, ker so bili iz gospodarskih ozirih potrebni, temveč ker so klerikalci hoteli tiste, ki so bili na ta ali oni način udeleženi pri teh podjetjih, imeti za vedno vprežene v svojem klerikalnem jarmu.

Napredna stranka je šla svojo pot naprej. Od nje ustanovljeni denarni zavodi, na čelu jim »Mestna hranilnica ljubljanska«, so procvitali in sicer navzlic zahrbtnemu nasprotovanju in boju od strani klerikalcev. Tudi klerikalci so ustanovili v Ljubljani svojo »Ljudsko posojilnico«. Napredni krogi niso nikdar ovirali tega zavoda pri njegovem delovanju.

Zgodilo se pa je, da se je med našim ljudstvom pojavilo neko nezaupanje do te klerikalne »Ljudske posojilnice«. Ljudje so začeli dvigati denar v tej posojilnici ter ga nositi v »Mestno hranilnico ljubljansko«. Nas prav nič ne briga, pa tudi ne zanima, zakaj ljudstvo dviga denar v »Ljudski posojilnici«. Vemo pa, da ga ljudstvo zato nosi v »Mestno hranilnico«, ker je popolnoma prepričano, da je denar v tej hranilnici popolnoma varno naložen. Danes človek še vedno svoj denar vplaga, kamor ga hoče. Toda naši klerikalci tega nočejo priznati. Ker je torej začelo ljudstvo denar vlagati v »Mestno hranilnico

ljubljsko« — je začelo klerikalno časopisje na najpodlejši način blatiti in obrekovati ta denarni zavod, čeprav vedo vsi klerikalci, da je vsak vinar v tej hranilnici popolnoma varen, ker jamči zanj vsa mestna občina ljubljanska z vso svojo davčno močjo.

Pri tem podlem boju, ki ga je začelo klerikalno časopisje v zadnjem času, je pa nekaj značilno. V Ljubljani obstoji namreč še nek drug denarni zavod, namreč takozvana kranjska nemška šparkasa. Klerikalci, ki se vedno ponašajo kot edini stebri katoliške cerkve in slovenskega naroda, prav dobro vedo, da ta nemška »šparkasa« vzdržuje na Kranjskem vse tisto prhlo nemštvo, da podpira in vzdržuje nemške protestantske šole. Vendar pa še ni bilo slišati, da bi kak klerikalec ali pa kak klerikalni list samo nekoliko pograjal to nelepo in neplemenito delovanje nemške »šparkase«, ki se vzdržuje samo s slovenskim denarjem. Da, še več! Klerikalci celo delajo in pišejo za to nemško »šparkaso«, sam škof je šel za njo v boj.

Slovensko »Mestno hranilnico ljubljansko« hočejo ubiti, nemško »šparkaso« pa z vsemi svojimi močmi in silami **podpirajo**.

Ni nam treba daleč iskati vzrokov za to počenjanje naših klerikalcev. Znano je namreč, da se da klerikalna stranka za par grošev podkupiti. Ta nemška »šparkasa« je dala par grošev za cerkvene zvonove, altarje, orglje in enake potrebe in nepotrebe. S tem je klerikalcem usta zamašila. »Mestna hranilnica ljubljanska« se pa ne poslužuje takih sredstev, temveč dela mirno, nepristransko, edinole v prospeh celokupnega slovenskega gospodarstva.

Dr. Janez Krek sam je obsodil to klerikalno gonjo zoper gospodarske in denarne zavode. Toda ti podivjani klerikalci ne poznajo v svojem zagriženem fanatizmu niti svojega voditelja več, celo za njega imajo zamašena ušesa. Vsa klerikalna stranka je podobna armadi, ki se nahaja v najbolj obupnem stanju, ki je popolno-

ma sestradana in ki gleda, kje bi dobila kako oglodano kost.

Vse dosedanje delovanje klerikalne stranke je obstojalo v tem, da je gradila našemu kmetu zlate gradove, delala mu velikanske obljube. Naš kmet je bil prepričan, da se bo po naši deželi, če pridejo klerikalci do veljave, cedilo mleko in med. In klerikalci so prišli v deželni zbor do večine. Zdaj bi pa morali izpolnjevati svoje obljube. Nekaj časa je šlo — toda kar naenkrat so stali klerikalci pred praznimi blagajnami. V tem trenutku je pa začela klerikalna stranka izgubljati svojo veljavo. Treba je bilo torej sredstev, ogromno sredstev. Ker niso mogli priti poštenim potom do teh potrebnih sredstev, so začeli hoditi po nepoštenih potih.

Začeli so torej gospodarski boj. S tem bojem nameravajo predvsem ubiti napredne denarne zavode ter s tem napeljati vodo na svoje mline. S tem bojem nočejo pomagati kmetu, temveč ga hočejo naravnost uničiti. Dejstvo je namreč, da napredni denarni zavodi niso nikdar delali razlike med naprednimi in klerikalnimi dolžniki, da so vedno in povsod upoštevali samo gospodarsko potrebo. Če bi šlo pa po klerikalnem načinu, tedaj bi se moralo pri vsaki dovolitvi posojila vprašati: ali je prošnjik klerikalnega ali naprednega mišljenja.

Tega se pa pač ne more in tudi ne sme vpeljati na gospodarsko polje, ker bi se s tem oviralo vsako pravo gospodarsko delo.

Če pa hočejo klerikalci ta začetni boj nadaljevati, tedaj naj bodo prepričani, da bomo vračali klin s klinom. Nočemo namigovati, pač pa opozarjamo še enkrat naše klerikalce, naj ne iščejo boja, ki bo in more škodovati samo njim samim.

Našemu kmetovalcu pa polagamo na srce, naj se ne da begati od vesti, katere raznašajo klerikalci in njihovo časopisje med svet. Te vesti so zlobno zlagane in nimajo drugega namena, nego škodovati napredni gospodarski organizaciji in splejavati denarna sredstva našega naroda v nikdar sito klerikalno bisago.

Če mislijo klerikalci, da bodo z lažmi in obrekovanjem izvlekli iz propada svoj zavoženi voz, se motijo. Vsa ta gonja priča edino, da je klerikalizem na jako slabih nogah in da se živi edino še od tega, kar z lažmi izvabi iz zapeljanega in zaslepljenega ljudstva. Vsled tega opozarjamo naše ljudstvo, posebno naše kmečko ljudstvo, naj se še pravočasno reši iz objema klerikalne stranke, kajti sicer bo ta klerikalna stranka s seboj v prepad potegnila tudi našega kmeta, v prepad, iz katerega ne bo rešitve.

Politični razgled

Cesar obolel.

Naš presvitli cesar stoji že v 81. letu svoje starosti, zato nas vznemiri vsaka vest iz Dunaja, ki nam poroča neugodno o njegovem zdravju. Na novega leta dan se je razglasilo, da je cesar nalahno obolel na nahodu, vsled česar isti dan ni nikogar sprejel in je moral odkloniti celo navadno skupno čestitanje nadvojvod. Cesar je prehlajen na sapniku in ga vsako jutro muči kašelj. Vročica ni nastopila nobena, kar je znamenje, da je prehlajenje zares lahko. A ker je imel cesar pred tremi leti hudo vnetje sopil, so mora sedaj močno varovati vsled nastoplega prehlajenja na sapniku.

Novo ministrstvo

sestavi dosedanji ministrski predsednik baron Bienert. Cesar mu je poveril to nalogo s posebnim lastnoročnim pismom. — Ministrski predsednik čaka na spravo med Nemci in Čehi. Ako se ta posreči, sestavi ministrstvo večinoma iz poslancev, ako pa ne, pa iz uradnikov. Govori se, da poleg Čehov, želi Bienert pritegniti tudi Jugoslovane k vladni večini.

Prestolonaslednik Franc Ferdinand na Ogrskem.

Lani, tik pred novim letom je bilo kratko zasedanje avstrijskih in ogrskih delegacij; to pot v Budimpešti. Običaj je, da jih otvori cesar sam. Letos se je zgodilo prvič, da je storil to po cesarjevem naročilu naš prestolonaslednik. Znano je, da on nič preveč ni zavzet za madžarsko laživiteštvo in mu je zlasti neljubo prizadevanje Madžarov, ki hočejo ogrski del armade docela pomadžariti, akoravno ne tvorijo niti polovico prebivalstva dežel ogrske krone. Prestolonaslednik se iz tega vzroka in zaradi stalnih napadov od strani ogrskih listov ne mudi nič posebno rad na ogrskih tleh in tudi na otvoritev delegacij se je pripeljal zgodaj zjutraj, ter se vrnil še isti dan.

Obsojeni laški razgrajai.

V Trstu so dobili obsojeni italijanski razgrajai, ker so preteklo leto napadli in celo streljali na Slovence, ki so imeli svo-

jo posebno veselico in slavnost. Tudi so razbijali šipe pri raznih slovenskih hišah in trgali napise. Obsojeni so med drugimi: Alojzij Dukich na 10 mesecev ječe in povračilo stroškov v znesku 1969 K; Cesar Ancona na 3 mesece ječe in povračilo stroškov; Miller 7 dni zapora in v povračilo stroškov; Morassi tri tedne zapora; Genaro Russo 6 mesecev ječe in povračilo stroškov ter izgon iz Avstrije; Fabris šest mesecev ječe in stroške; Albert Santi 4 mesece ječe in izgon iz Avstrije. — Torej je le roka pravice dosegla tudi enkrat italijanske razgrajai!

Na Portugalskem

vlada v splošnem mir. Klerikalno časopisje sicer prinaša vesti, da se v nekaterih krajih pripravlja gibanje proti republiki. Te vesti so pa brez pomena.

Nemiri v Aziji.

V Perziji že par let ni miru in stalnosti. Vedni poboji, vedne praske med posameznimi strankami in plemeni. Vmešavanje tujih držav: Rusije, Angleške, Turčije je takorekoč na dnevnem redu. Tudi Nemčija prav pridno s pomočjo Turčije meša karte. Sovraštvo Perzijcev se obrača proti domačinom in tujcem, imetje ni nikjer več v varnosti. Ker se dogajajo posebno proti Rusiom vsakovrstna nasilja, bo najbrže Rusija s trdo pestjo segla vmes. Z Angleško in Nemčijo je že vse dogovorjeno, Turčija pa bo morala potem molčati.

Razgled po Kranjskem

r Zagrizeni sovražniki. »Domoljub«, glasilo protestantske nemške kranjske hranilnice v Ljubljani, je v svoji zadnji številki napadel »Mestno hranilnico ljubljansko«, češ, da nima denarja, ter hujska prebivalstvo, da ta slovenska hranilnica ne zasluži nobenega zaupanja več. Da »Domoljub« piše tako strupeno, se ne čudimo, čudimo se le gospodu državnemu pravdniku, da pusti take hujskarije v svet. Kaj pa je resnica na »Domoljubovih« trditvah? **Prav nič!** »Mestna hranilnica ljubljanska« je danes v tako ugodnem denarnem položaju, kot še nikoli ni bila. »Mestna hranilnica ljubljanska« ima sedem milijonov razpoložljivega denarja in izplačuje vsako še tako visoko vlogo takoj brez zadržka. »Mestna hranilnica ljubljanska« uživa povsod splošno zaupanje, ker je najbolj varen denarni zavod v deželi, saj vlagajo vanjo sodnije denar mladoletnih otrok ter cerkve cerkveni denar. Zato njene vloge silno rastejo in bo hranilnica v kratkem dosegla ogromno svoto: štirideset milijonov. Skrajna hudobija je torej, da tako katoliški list, kot je »Domoljub«, napada tako važen slovenski denarni zavod in hoče begati nerazsodne ljudi. Mi pa pravimo in

povemo vsem pametnim in razsodnim ljudem: **Kamor sodnija vloga otroški denar, tam je gotovo največja varnost in nikomur se ni treba nikdar bati, da bi ne dobil kdaj vsega vloženega zneska z obrestmi vred.**

r Nad en milijon je bilo vloženega v »Mestno hranilnico ljubljansko« v zadnjih petih dneh. To je najboljši odgovor na »Domoljubove« laži in obrekovanja.

r Zakaj hujska »Domoljub« zoper »Mestno hranilnico ljubljansko?« Edino zato, da bi škodoval kmetom. »Mestna hranilnica ljubljanska« posojuje denar na najnižje obresti in s tem pomaga marsikom, zlasti pa kmetu iz zadrege. »Ljudska posojilnica« v Ljubljani in druge farovške posojilnice pa zahtevajo mnogo večje obresti, da ubogo ljudstvo bolj pritiskajo, da bi čim prej izkrevavelo. Taki so ti ljudski prijatelji, ki se vam sladkajo za vsakim oglom! Sami pa prihajajo v »Mestno hranilnico« prosit posojila in ga tudi dobe, ker »Mestna hranilnica« pomaga vsakomur, komur le more, brez ozira na desno in levo.

r Ljubiteljica in prijateljica kmeta je kranjska šparkasa v Ljubljani, in jo priporočata »Slovenec« in »Domoljub«. To spričuje ta-le slučaj: Neki kmet je bil dolžan tej bogati šparkasi osemindvajset vinarjev. Poslali so mu grobo pismo, naj takaj plača, sicer mu napravijo večje stroške. Kmetič je ves preplašen prišel v Ljubljani plačat svoj velikanski dolg protestantski gospodi, da se je rešil večjih stroškov. Res ljubeznivi prijatelji in podporalci kmeta!

r Deželni odbor in gasilna društva. Druga leta je deželni odbor že meseca novembra izplačeval letne deželne podpore gasilnim društvom, za leto 1910. jih pa še sedaj ni izplačal. Menda je taka suša v deželni blagajni, da ne more izplačati niti par sto kron.

r Zagradbe hudournikov. Cesar je potrdil zakon, s katerim je sklenil kranjski deželni zbor zgradbo hudournikov, ki se stekajo v Želimljico v občini Turjak in Želimlje. Potrjen je tudi zakon za zgradbo hudournikov ob deželni cesti Brod ob Kolpi-Čabor in ob okrajni cesti Čabor-Trava v kočevskem okraju.

r Viničarski tečaj priredi kmet. šola na Grmu za mladeniče iz vinorodnih krajev, ki se hočejo praktično izvežbati v vseh potrebnih vinogradniških in trtičnih delih. Tečaj bo trajal od 15. februarja do 31. oktobra t. l. Sprejme se 6 učencev v starosti od 16 let naprej. Viničarski učenci dobe brezplačno hrano in stanovanje in v denarju po 10 K na mesec. Prošnje, katerim je priložiti krstni list ali pa domovnico, je vložiti pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija na Kranjskem) do 15. januarja 1911.

r Vojaške nabave za male obrtnike. Ministrstvo za javna dela je na podlagi predlogov, katere je predložil urad za po-

speševanje obrti, porazdelil pred kratkim dobave obupal in drugih usnjatih delov vojaške oprave za c. in kr. armado za leto 1911, ki so bile namenjene malemu obrtu, in dal naročila tozadevnim zadrugam s posredovanjem trgovskih in obrtnih zbornic. Na malo obrt odpade za leto 1911 40 odstotkov vseh letnih potrebščin. Za bodoče leto se naroči v vsem 83.335 parov čevljev v vrednosti 1.114.569 K, čevljarskih in jermenarskih izdelkov pa za 439.758 K.

r Živinska kuga na gobcu in parkljih.
— **Dolžnost naznanitve.** Živinska kuga na gobcu in parkljih razsaja sedaj že po vseh avstrijskih deželah, dalje na Ogrskem, v Hrvaško-Slavoniji in v Bosni-Hercegovini. Silne raztrositve te kuge je največ kriva zanikernost in brezbriznost nekaterih posestnikov živine ali živinskih trgovcev, kateri izbruh kuge pri svoji živini ali sploh niso naznanili ali prepozno. Da se marsikdo, posebno pa živinorejci, občine s sejmskimi pravicami, kakor tudi drugi, ki imajo opravke z živino, obvarujejo preteče nevarnosti, oziroma škode, opozorjujejo se vsi oni, ki imajo opravka s parkljato živino (govedo, prašiči, ovci in kozami), da je postavno zapovedano, izbruh kuge na gobcu in parkljih ali tudi le sum te kuge nemudoma ali pa bližnjemu javnemu živinozdravniku naznaniti. Kdor opusti izbruh te kuge naznaniti, kaznuje se z zaporom do dveh mesecev ali z denarno globo do 600 K. Kdor pa po malomarnosti kugo raztrosi med drugo živino, kaznuje se z zaporom od enega tedna do šest mesecev, oziroma z denarno globo od 50 do 2000 kron. Ako pa dotični zakrivi večjo nevarnost za kmetištvo, kaznuje se z zaporom od 3 mesecev do dveh let. Nasprotno sme deželna vlada onim osebam, katere so lastne koristi zapostavile ter izbruh kuga pravočasno, kakor je predpisano, naznanili in s tem pripomogli pretečo nevarnost omejiti, podeliti premije od 10 do 50 kron.

r Prepoved živinskega in kramarskega sejma v Trnovem na Notranjskem. Ker se je živinska kuga na gobcu in parkljih v občinah Jelšane in Podgrad na Primorskem in v več dvoreh pojavila ter preti nevarnost, da se ta kuga zanese tudi na Kranjsko, posebno v ilirsko-bistriški okraj, prepovedalo je c. kr. okrajno glavarstvo v Postojni živinski in kramarski sejm dne 9. januarja v Trnovem na Notranjskem.

r Pasji kontumac razveljavljen. Ker se v zadnjih treh mesecih v občinah: Zgoranja Šiška, Spodnja Šiška, Št. Vid, Dobrunje, Ježica, Moste, Rudnik in Vič ni primeril noben nov slučaj pasje stekline, se je z dnem 5. januarja 1911. razveljavil razglašeni pasji kontumac v vseh imenovanih občinah.

Dolenjske novice

d Iz Zgor. Kašlja pri D. M. v Polju se nam piše: Dne 22. decembra je bilo v »Domoljubu« čitati nekaj o razmerah prostovoljnega gasilnega društva Kašelj-Zalog. Neradi odgovarjamo, ali ker se zmerom zaletavajo v to važno gasilno društvo, smo vendar primorani se oglasiti. Pri gasilnem društvu je vse v redu. Računi so bili na zadnjem občnem zboru pregledani. Pokazalo se je, da so v redu in trije zaupniki so jih podpisali. Očita se nam tudi, koliko članov da je odstopilo od gasilnega društva. Dosedaj je odstopil samo eden, ta je pa prestopil k »Čukom« in torej ne more biti nikomur žal po njem. Kar se tiče podpore Nemcev, je do danes še nismo prejeli; niti vinarja ne. Nemci rajše podpirajo klerikalna društva, kakor pa požarno brambo. Društvo klerikalcev je že prejelo 1000 kron, gasilno društvo pa ničesar. Tudi pri naši godbi je vse v redu, tudi računi so tu, kar pa ni v redu, to je zakrivil godbeni učitelj, ki je protestant in sedaj pri »Čukih« in ki je na Sveti dan nastopil s svojo izobrazeno godbo v cerkvi pri D. M. v Polju, kjer so tako grozovito godli, da so ljudje mislili, da bo konec sveta. Opozarjamo »Domoljubovega« dopisuna, naj raje skrbi za svoje konsumno društvo in njegov dolg 3000 K. Konsum gre rakovo pot, gasilno društvo je pa še na dobrem stališču. Naj le gledajo »Domoljubovci«, da njim ne bo vse skupaj propadlo. Opozarjamo tudi gosp. župnika, naj že neha hoditi od hiše do hiše in revne ljudi nadlegovati za darove za palače. Ako ima denar za godbo, naj ga ima tudi za popraviljanje cerkve. Za danes naj zadostuje to. Gradiva imamo pa še mnogo. Klerikalcem svetujemo: z maslom na glavi ne hodite na solnce.

d Z Vač. Klerikalci so sklenili, da bodo hodili samo v svoje gostilne in prodajalne. Mi jim to veselje privoščimo. Kaplan je že zdaj kuhan in pečen pri Kunštu, kjer se toči žganje brez koncesije — seveda na katoliški podlagi. Prihodnjič bomo še Kunštovi Cilki eno zagodli. Klerikalci imajo dosti smeti pred svojim pragom in treba bo prav dobre metle. Tistih par kaplanovih pripadnikov se nam pač ni treba bati. Brez usmiljenja bomo spravili vso gnilobo na dan. Novic imamo na kupe.

d Vače. Odprto pismo gospodu Majdiču, kaplanu na Vačah. Ker me vi in vaša družba neprenehoma izzivate, primoran sem javno vprašati: Kaj imate sploh do mene, da me ne pustite tako v miru, kakor jaz vas. Pozivljam vas tudi, da mi kot pošten dušni pastir poveste, kdaj sem bil jaz v Gori pri Dolinarici ter jo nagovarjal, naj pristopi njen sin k »Sokolu«. Mar mislite, da imam to nelepo navado, da postopam po različnih hišah kakor vi, ki vas je polna vsaka zakotna bajta, da se le v nji

nahaja kakšna Marijina hčerka. Ne zdi se vam dovolj, da ste v naši fari pozvročili toliko hujskarij, sedaj ste jeli že tudi tako daleč segati, da hočete celo med najbližnjimi sorodniki zanetiti prepir in sovraštvu. Jeli to pošteno delo katoliškega duhovnika? Premeteni ste pač, da kličete ženske v kaplanijo in jih skušate pridobiti za svoje namene. Vedite pa, da ni vsaka ženska Klančarjeva mama, da bi drvila za vami čez drn in strn. Ona vam je res dobra pomočnica, njen zlobni jezik pa še boljši pomočnik. Prej ali slej bo ljudstvo spoznalo vaše nakane ter vam bodo celo tisti backi in kozli, ki se sedaj krmijo pri vaših jaslilih, obrnili hrbet. Primerjate me gnilemu jabolku. Nikake gnilobe še nisem povzročil in jo tudi kot pošten kmečki fant ne bom. Delal pa bom za vaškega »Sokola« kolikor bo v moji moči, iz prepričanja, da je to delo koristno za prospeh našega naroda. To pa neoziraje, če je vam prav ali ne. Pazite pa, da se iz sadov vaših organizacij ne izcimi kakšna gniloba, kajti izgledov nimamo posebno dobrih. — Strmca, dne 2. prosinca 1911.

Franc Juvančič.

d Z Vač. Kaplan Majdič je v »Laziljubu« zapisal enkrat eno resnico, in sicer to, da se na Vačah dani. To je res, da se dani, a to ravno dela Majdiča vsega zbežganega. Dani se! Da pa to napiše tak sovražnik dneva, kakor je Majdič, je prava hinavščina. Ta človek, čigar pristaši se bodo kmalu začeli in nehali pri Lovrku, bi rad, da bi se nam danilo, kakor bi on rad; a tega na Vačah ne bo nikdar dočkal. A pri nas se vendar dani. Naš vrli »Sokol« je srečno prebil vse začetne krize in danes že ponosno dviga svoja krila. Na dan sv. Štefana je priredil s pomočjo pevke pevkega društva »Struna« domačo veselico, katera je zopet pokazala, da se na Vačah dani. Veselica je izpadla v vseh ozirih najbolje. Prišlo je tudi nekaj gostov iz Litije in več iz Hotiča. Ob prepevanju pevkega društva »Struna« in ob navdušenih govorih brata predsednika Kozjeka in br. Blagane nam je prehitro mineval večer. V zavesti, da se res na Vačah dani in s srčno željo, da bi se tudi pri naših nasprotnikih jelo daniti, smo se razšli. Ob ti priliki se pa tudi obračamo do slovenske javnosti z udano prošnjo: podpirajte »Sokola« na Vačah z gmotnimi prispevki, da si čim prej postavi lasten dom, od koder naj se razsiplje dan prosvete in dan svobode! »Sokol« na Vačah je reven in le z občudovanjavredno požrtvovalnostjo si je opomogel toliko, da si je nabavil najpotrebnejše orodje. Na celih Vačah ni niti od daleč primerne prostora za telovadbo, zato si je stavil »Stavbni odsek Sokola« nalogo, da čele možno, še v tem letu postavi telovadnico. Prosimo toraj slovensko napredno javnost, da blagohotno podpira to stremljenje.

d Grčara vas pri Litiji. Posestnica Barbara Skvarča se je pred nedavnim ča-

Agitujte od hiše do hiše za „Slovenski Dom“.

som sprla s svojo 73 let staro taščo Ivano Škvarčo in jo tako sunila, da je starka padla ter si pri tem zlomila desno nogo.

d Zelimlje. Dne 27. t. m. so fantje napadli 53letnega žagarja Ivana Mikoliča, ko se je krog polnoči vračal domov. Napadli so ga blizu Podlogarjeve gostilne v Zelimljah in ga obdelovali z nogami in palicami. Dobil je več poškodb in izbili so mu podivjani napadalcji celo kočnik iz spodnje čeljusti.

d Radeče. Trgovci trga Radeče in na Zidanem mostu so sklenili, zanaprej opustiti razpečavanje vsakovrstnih božičnih, novoletnih, velikonočnih ter bodisi pod kakoršnimikoli imeni daril, svojim odjemalcem ter so v to svrhu darovali večji znesek za stavbo nove farne cerkve v Radečah, kar naj cenjeno občinstvo blagovoli na znanje vzeti.

d Stara vas pri Št. Jerneju. 18letni hlapec Ignacij Vrtačič iz Pristavice na Dolenjskem je služil nekaj časa v Stari vasi, kjer je svojemu gospodarju ukradel srebrno žepno uro in še neko drugo, manjšo srebrno uro z verižico. Od tam je prišel v Ljubljano. Tu se je sešel z nekim drugim tatom, s katerim sta potem skupaj prenočila na nekem kozoleu, kjer so ju v soboto zjutraj prijeli. Pri Vrtačiču so našli 24 K denarja, obe ukradeni srebrni uri in revolver s 50 patroni. Vrtačiča so izročili sodišču.

d Škocjan pri Mokronogu. »Domoljub« piše v svoji 50. številki, da je začela kvarčopirska bratovščina v svoji pijanski navdušenosti muhe loviti. »Domoljubov« dopisnik naj se raje ozira na tiste trebušnike, ki skoraj vsak večer do polnoči po gostilnah presedajo, mesto da bi se pripravljali na pridigo. Seveda jim potem drugega ne preostaja, nego da s prižnice zabavljajo in ljudi zmerjajo. Tudi naš Peter misli, da je cerkev hlev, v katerem lahko daje župljanom razne razžaljive priimke. Sicer se pa ne čudimo, da so postali naši klerikalci tako oholi, da ne znajo varovati niti v cerkvi dostojnosti. Ti ljudje mislijo, da jim je povsod zmagata zagotovljena. Toda véasih jim prav lahko tudi nekoliko izpodleti. Taka nesreča se je zgodila tudi našemu župniku na zadnjem zborovanju kmetijske podružnice. Zavedni Škocijanci so mu dali pa tako zaupnico, da si je moral cel teden kri hladiti. Nekateri pa pravijo, da se je ta čas pripravljaj za novoletno pridigo, pri kateri je pozabil, da je pastir, ki naj pase ovce. Zdi se nam, da se mu bo pri nas ravnotako zgodilo, kakor se mu je v Horjulu. Horjulcem je dal namreč za selitev 400 K, rekli so pa, da bi ga radi zastonj selili, samo da so se ga iznebili.

d Muljava. V 50. številki »Domoljuba« lanskega leta se nekdo zaletava v našega g. Hočevarja, češ, da je on dopisnik »Slovenskega Doma« in da je vedno agitiral za županski stolček i. t. d., pa vsikdar propadel. Povemo odkrito, da so do sedaj klerikalci zmagali vedno z lažmi in sicer edino

zato, ker se naša stranka ni udeleževala volitev. Naj dopisnik le nekoliko počaka, bomo pa od zdaj naprej nekoliko drugače godli. Nadalje se baha s svojo zmago, katero si je pribojeval brez nasprotnika in upa, da bodo sedanji občinski svetniki kar trajno ostali. Toda danes mu že lahko povemo, da so temu občinskemu svetu ure žc štete. Posebno debelo laž pa si je izmislil »Domoljubov« dopisnik, ko pravi, da je Gričar obetal 8000 kron podpore, ako bi se bila šola na Muljavi zidala. Dobili bi še več, ako bi ne imela naša »zaslužna« moža svojih krempljev vmes. Vprašamo pa, kje je pa tista podpora, kojo je gospod kanonik Špendal obljubil za sedanjo enorazrednico na Polju? Ali ni obljubil 6000 kron podpore, ako mu daste toliko za posestvo, kolikor hoče? Hinavei! Sedaj očitata Gričarju in mu podtikate laž s tem, da pravita, koliko je Gričar podpore obetal i. t. d., kanonika pa ne vidite, ki se je z vas norčeval in obetal podporo — potem pa odšel v Novo mesto. Vidite, ljubi občanje, tako je razven teh klerikalnih zasleplencev kanonik tudi nas potegnil, kajti vse stroške bomo morali sami s svojimi žulji plačati.

d Iz Žužemberka. V Šmihelu pri Žužemberku sta imela Jaklič in Lampe shod. Govorila sta tako lepo, da so kmetje od veselja in ginjenja skakali. Od verodostojne strani se pripoveduje, da sta se nato v Žužemberku smejala, kako sta lahkoverne kmete v Šmihelu nalimala in da gresta še v Ajdovec limat kmete. Jaklič pa da je rekel: »Mi obljubimo vse, kar kmet želi, ali dati — ? Kdo bo nam pa dal, da bi vse spolnili, kar obljubujemo.« — V Ajdovcu se je pa izrazil Lampe sledeče: »En sam odbornik je pri deželnem odboru, ki kaj stori in kaj razume in katerega bi nasprotniki radi ugonobili, pa ga ne bodo.« Seveda so kmetje takoj uganili, da je ta imenitna oseba, katere noče govoriti omeniti, on sam. Kakšne posledice pa rodi delo tega deželnega odbornika, kaže najboljšo deželno gospodarstvo, ki ima že danes čez en milijon izgube in ki bo povzročilo, da koncem marca ne bo niti vinarja v deželni blagajni.

d Raka. Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda na Raki priredi v nedeljo, dne 15. januarja ob 3. popoldne v gostilniških prostorih g. Bona svoj občni zbor z običajnim sporedom. — Rodoljubi, udeležite se ga polnoštevilno, da podružnica ne bo zapala!

d Iz Prelogov. Ker vedno čitamo v »Slovenskem Domu« kake pritožbe radi občinskega gospodarstva v Semiču, se še mi oglasimo: Kakor bo znano g. Plutu, smo morali delati pred nekaj leti vozno pot v Ravnem Bukovju, ki je bila do letos vedno v dobrem stanu, dokler ni Vintar iz Straže vozil trame in nam s tem vso pot razdril. Sedaj jo pa noče nikdo popraviti, ne Vintar, ne drugi, dasiravno bi jo moral Vintar, ker to ni javna pot, ampak za-

sebna. Prosimo torej g. Pluta, naj jo da popraviti na račun g. Vintarja, dokler se ne zgodi kaka večja nesreča. Kajti taka pot je nevarna za živino in ljudi.

d Iz Rožnega dola. Tudi do nas že veje nemški duh. Kar čez noč smo dobili obcestne napise, takozvane »roke«, ki kažejo v razne vasi. Seveda je na prvem mestu blažena nemščina, na drugem šele slovenščina. To smo bili začudeni, ko nam je Miklavž prinesel tako darilo. Če bi bila nemška imena vsaj na drugem mestu in pravilno pisana, ampak takih spak pa vseeno ne maramo in ne trpimo. Sploh pa ne vemo, zakaj se je to postavilo, morda radi tistih par figurantov, ki dolgečas preganjajo z inženirji. Ali pa je to morda radi Peerza in Belarja, da se ne bosta izgubila, kadar prideta k svojim malikom v Verčice?

d Bučka. Občni zbor podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Bučki se vrši dne 15. t. m. v hiši g. Vinkota Gregla. Začetek ob 3. popoldne. Po občnem zboru bo mala veselica v prid tej družbi. Vabijo se vsi rodoljubi te družbe, da se udeleže občnega zbora. Naša podružnica je doslej še vse premalo storila za našo prepotrebno šolsko družbo. Upamo, da se bo naš kraj probudil in da bomo šli z združenimi močmi na delo zoper vse naše narodne sovražnike.

d Krška vas. Na našo zadnjo notico o nezadostnih varnostnih odredbah smo dobili sledeči dopis, ki prejšnjemu nekoliko nasprotuje. Radi ga priobčujemo, ker dopisnik pozna razmere in ker je dobro, da se sliši oba zvona. Most čez Savo in Krko pri Brežicah stoji na štajersko-kranjski meji, je od strani Štajerske dobro zavarovan. V Brežicah je postaja močna 6 mož in zraven tega pa še trije policaji. Nasproti mostu, na kranjski strani, se sploh zaradi hriba ne more hiša zidati. Ako bi se pa delala, koliko bi to stalo. Le težko bi se dobilo človeka, ki bi tam hišo zidal. Ako se hiša zida višje ali nižje, je pa ravno isto kakor sedaj. Če pa se vlomi in tatvine na železnici Brežice-Zidan most dogajajo, ni krivo kranjsko orožništvo, ker ta proga je na Štajerskem. Najboljše bi bilo, ako bi se orožniški postaji Krška vas-Čatež dodelilo, postajo za dva moža pomnožilo in naj bi se tudi teren od Gržee vasi do Velikega Mrašovega kostanjeviški postaji dodelilo. Edino na ta način bi bilo to vprašanje rešeno in sporazumno s postajami Krška vas, Jesenice in Kostanjevica ne bi mogel noben hudodelec uteči.

d Iz Kočevja. Kočevski Nemci so se preobjedli kruha, katerega jim daje slovenski kmet. Začeli so Slovence pobijati. Na novega leta dan so uprizorili Nemci na kočevske Slovence tolovajski napad. Zgodilo se je to na sledeči način. Popoldne je prišel kočevski kaplan v slovensko društvo, katero je ustanovil v Dolgi vasi. Najeti in nahujskani Kočevarji so ga napadli in na nečuvnen način ravnali z njim in z drugimi Slovenci, ki so bili v njegovi družbi. Ta kočevska tolpa je Slovence su-

vala, jim pljuvala v obraz, jih obmetavala s kamni in kosi ledu in pri tem žvižgala in trobila, da je bila groza. Pregnali so Slovence iz Dolge vasi. Nad 400 Kočevarjev, od zadnjega pometača do največjavnih meščanov, je navalilo na Slovence. Več kot eno uro so jih bombardirali. Kaplan Kopitar je ranjen pod levim očesom. Slovenske žene in dekleta so bila opsovana in opljuvana. Orožniki te nasilne tolpe niso pregnali, policija pa sploh ni posredovala. Ponoči so Kočevarji napadli hišo slovenske posojilnice in jo ponesnažili s črnim. Med napadaleci so bili tudi različni javni uradniki, ki so kazali svoje sovražstvo proti Slovencem. — Slovenski naprednjaki smo odločno na strani kaplana Kopitarja, ker vemo, da moramo ravno na Kočevskem iti skupaj, če hočemo ohraniti svojo rodno zemljo ter si nazaj priboriti, kar smo izgubili. Naši klerikalci pa tega nočejo. Znano je, da bi kočevska sodrga gotovo ne nastopala tako sirovo in nasilno, če bi dekan Erker in kaplan Kravljant toliko ne hujskala proti Slovencem, in zlasti proti kaplanu Kopitarju. In klerikalci, mesto da bi se zavzeli za kaplana Kopitarja in za kočevske Slovence, so začeli hujskati zoper napredne Slovence na Kočevskem. To je popolnoma razumljivo, kdor pozna naše klerikalce, katerim je narodnost postranska stvar, klerikalizem vse.

d Iz Kočevja. Prav blizu Kočevja sta dne 20. m. m dva potepuha napadla cestarja Ivana Zupančiča in sta ga hotela oropati, pa se jima ni posrečilo. Napadalec je star eden okoli 25 let, drugi pa okoli 40 let, oba sta bila v slabi, zakrpani obleki in strganih čevljih. Orožniku je zasledujejo.

Gorenjske novice

g Iz Št. Vida nad Ljubljano. Minilo je ravno dve leti, odkar je Zabret poklical vse ženske, brez razlike stanu in starosti, v Cebavov hlev ter ondi ustanovil »Bogomilo«. Namen te »Bogomile« je bil: vsaka članica plačaj po eno krono. No, saj to je tudi že nekaj. Zabret je potem, ko je pobral krone, ženske lepo v miru pustil celo leto. »Bogomila« je umrla. A lansko leto se je pa o novem letu zopet spomnil predlanskih kronic. In zopet je sklical žene in dekleta v Cebavov hlev ter ustanovil »Žensko zvezo«. In zopet so mu morale plačati članice po kronici. Obljuboval jim je od te »Zveze« vse blagre sveta, govoril jim sila medeno, a le toliko časa, dokler niso bile krone na varnem. Potem ga seveda »Zveza« ni več brigala. Ženske so prišle kmalu do spoznanja. Saj je bilo pa tudi jasno kot beli dan, da Zabret ni imel drugega namena, nego dobiti od šentviških žen in deklet precej kronic za razne klerikalne agitacijske namene. In zdaj so se zapeljane ženske vedno oglašale pri nas, na-

prednjakih, da naj v »Slovenskem Domu« obelodanimo Zabretovo počenjanje. To smo primerno tudi storili, a po toči zvoniti je prepozno. Zato vas pa letos, žene in dekleta, že sedaj opozarjamo na to, dokler je še čas. Novo leto je tu, pazite, da vas ne ociganijo še tretjič! Predlanskem »Bogomila«, lani »Ženska zveza«, letos pa bo morda »Društvo sv. Magdalene«. Namen bo isti: Iztisniti iz vas denar. Toraj žene in dekleta, bodite pametne! Ako vas pride nadlegovat na dom, pokažite mu vrata! Ako imate kak krajecar odveč, darujte ga raje prepotrebni družbi sv. Cirila in Metoda!

g Št. Vid pri Ljubljani. H gostilničarki Ani Dolenc je prišla pred kratkim neznanca ženska ter rekla, da je sestra nekega profesorja v škofovih zavodih. Napila in najedla se je. Odhajajoč je rekla, da gre obiskat svojega brata in da bo plačala, ko se vrne. Neznanke pa ni bilo več nazaj. Pod isto pretvezo je izvabila nekemu mizarskemu mojstru v Vižmarjih eno krono. Pozneje so spoznali v navihani ženski 26letno, že predkaznovano in v Podgorico pristojno deklo Terezijo Kokalj.

g Dravljice. Peter Kuncer iz Praš je služil pri gostilničarju Alojziju Kunaverrju kot hlapec. Dne 24. t. m. je bil pa odpuščen iz službe. Vsled tega se je hotel maščevati. Naslednjega dne je prišel med 6. in 7. uro, ko so bili vsi domači pri maši, v Kunaverjev hlev, tam z gnojnimi vilami pobil eno kokoš, zlomil potem gnojne vile in razbil neko svetilko. Nato je odšel ter vzel ubito kokoš s seboj.

g Ježica pri Ljubljani. Pred par dnevi se je vlegel 35letni, v Kotredež pri Litiji pristojni rudar, Josip Drnovšek, med savskim mostom in postajo Ježico na tir nekoliko prej, predno je prišel vlak. Čuvaji, ki so to opazili, so vlak še pravočasno ustavili in oddali Drnovška žendarmeriji. Drnovšek se je izgovarjal, da ne ve, kako je prišel na tir. Je bil pač najbrže sit življenja.

g Zgornje Jarše. Pred nekaj dnevi je padel 64letni kajzar Avguštin Terzinar v potok Mlinščico in utonil.

g Stranje. Nov most se zgradi letos čez Kamniško Bistrico v Stranjah.

g Preddvor. Ko se je pred par dnevi peljal 61letni posestnik Janez Markun iz Bašlja v Preddvor domov, so ga na okrajni cesti blizu Zgornje Bele napadli trije, s palicami oboroženi možje. Eden ga je tako udaril, da je obležal. Njegov konj je prišel proti 1. uri po polnoči sam domov. Markun je dobil težke poškodbe in si je tudi eno rebro zlomil. Ko se je proti jutru zopet zavedel, se je le s težavo privlekel domov.

g Trzin. Dne 25. m. m. proti 10. uri ponoči je zgorel kozolec Marije Kecelj iz Trzina, vreden kakih 400 kron. Sosedom se je posrečilo ogenj omejiti ter na ta način rešiti s slamo krito hišo Apolonije Ručiglaš, ki je bila oddaljena samo sedem

korakov od kozolca. Kozolec je najbrže nekdo zažgal. Osumljen je nek 28letni delavec iz Trzina, katerega so tudi prijeli ter ga izročili kamniškemu okrajnemu sodišču.

g Vrhpolje pri Moravčah. V ponedeljek je bila pri nas veselica klerikalnega izobraževalnega društva, na katero je pripeljal Lovšin tudi svoje čuke, da so popivali in razgrajali. Lovšin je hotel tudi pri nas ustanoviti čukarsko društvo, toda ni dobil pravih ljudi na svoje limanice, ker je pač srāmota, da bi delal parado kakemu neizkušenemu kaplanu. Za naše duhovnike, ki sejejo samo prepir in sovražstvo po hišah in po vaseh, bi bilo pač boljše, da opravljajo svojo službo, za katero so postavljeni in plačani. Če že hočejo delati za blagor kmeta, tedaj naj uče mladino delati, naj jo v resnici izobražujejo — ni je pa treba zapeljevati k pijančevanju in sovražstvu. Toda naš kmet se prebujajo. Napočil bo dan, ko bo naš kmet enkrat za vselej obračunal s klerikalnimi zapeljivci in oderuhi.

g Radovljica. Rudokop na Begunjščici se prihodnjo pomlad opusti. Vzrok je ta, da primanjkuje rude, zato se ne izplača nadaljnje kopanje. Škoda je za ondotno prebivalstvo, ki je vsaj pozimi imelo nekaj zaslužka. Kakor se čuje, mislijo zopet poizkusiti pod Belščico, kjer je bil prej rudokop, in se tudi zatrjuje, da je še dovolj rude notri, ampak pregloboke jame so tam. Morda bi se pa le kaj napravilo?

g Ribno pri Radovljici. Posestnikov sin Ivan Šorl si je hotel kupiti pred kratkim od nekega fanta pištolo. Ko je orožje ogledoval, se je pištola sprožila ter ga je strel ranil na nosu in na desnem očesu. Prepeljali so ga v deželno bolnico.

g Železniki. Župnik Marčič si je zelo vzel na piko napredno časopisje in pregnati ga hoče popolnoma iz našega trga. Ali morda misli gospod župnik, da je napredno časopisje vzrok afere v Čenstohovu in obsodbe župnika Tomaševiča in njegove kuharice Antonijete, ki sta bila oba skupaj pred kratkim obsojena na 15 let težke ječe. Naj nam pa pojasni častiti gospod župnik, da bomo vedeli, zakaj je velik greh brati napredne liste. Da bi se prikrivali lopovi, menda ne morete zahtevati.

g V Železnikih so ustanovili naprednjaki sodarsko zadrugo, reg. zadr. o mej. zavezo, in se je odbor sledeče konstituiral: načelnik: Karel Dolenc; podnačelnik: Gabrijel Thaler; odborniki: Josip Globočnik, Ivan Demšar, Melhior Dolenc, Jakob Dermota, Janko Jaške; nadzorstvo: Anton Globočnik in Anton Hafner. Zadruga ima namen ljudstvu preskrbeti trajen zaslužek, katerega pri nas do sedaj ni bilo. V začetku se bode izdelovala posoda iz mehkega lesa in pozneje, ako bodo razmere ugodne, se bode pričelo tudi vinsko posodo izdelovati.

g Iz Poljan nad Škofjo Loko. Priklopile so se vasi Volča, Podobeno, Delnice, Gabrška gora, Lovsko brdo, Lom in Zaboljsek, spadajoče dosedaj pod občino Javorje, z dovoljenjem deželnega odbora občini Poljane. Število odbornikov se zviša od 12 na 18.

Notranjske novice

n Stara Vrhnika. (Pretep.) Na Šentjanžev večer je bil tu pretep. Trije starovrhniški 16letni fantiči so napadli dva Zaplance. Eden izmed napadenih je bil tako poškodovan na obrazu, da so ga morali takoj odpeljati v ljubljansko bolnico.

n Verd. (Nesreča.) Na Lenarčičevi žagi je cirkular odrezal tri prste delavcu Martinu Japelju.

n Vrhnika. Tat, s katerim so imeli logaški in vrhniški orožniki toliko posla, še sedaj uživa zlato svobodo, četudi se je pisalo, da se že nahaja pod ključem. Tudi ne odgovarja resnici, da bi si prilastil vsoto 3000 K, temveč je vzel pri Tišlerju na Vrhniku le nekaj čez 200 K, katere je, kakor znano, na begu proč vrgel, ter zlato uro in verižico, v vrednosti 250 kron. Neznane mora biti vsekakor zelo pretkan ptiček.

n Dolenji Logatec. Silvestrov večer »Sokola« v Logatecu je tudi letos pokazal, kako lepo vrši društvo svojo nalogo. Prostoren Kramarjev salon se je zopet napolnil odličnega in preprostega občinstva; vendar pa smo pogrešali še marsikoga, zlasti pa Gorenjelogatčane, ki nemara res še spe zimsko spanje. Bogat in zanimiv spored je moral zadovoljiti vsakogar, le škoda, da so bile včasih med posameznimi točkami predolge pavze. Upamo, da ta nedostatek prihodnjic odpade. Vzorna vrsta telovadcev s tremi luksemburškimi prostimi vajami ter nato izvedba treh skupin. Burno ploskanje je bilo vrlim telovadcem dokaz, da so lepo izvršili svojo nalogo. — Igra: »Brat Sokol« je nam pokazala že prave diletante zlasti v moških vlogah. Gdč. Ma. se je sicer poznalo, da je prvokrat na odru, vendar je njen »trema« to pot prav pristojal vlogi male, sramežljive Milke. Prvo besedo je seveda imel Koruza v osebi g. D., kateremu se občinstvo ni moglo dovolj nasmejati. Gdč. G. je prav ljubko zapela dve Parmovi pesmici, gospodu P. se je pa poznalo, da je prehlajen. Obema in pa gdč. Ma., ki ju je spremljevala na glasovirju, so bili izročeni krasni šopki. Moški zbor je nam s svojim izborom prednašanjem pokazal vso krasoto slovenske narodne pesmi. Zapel je venčke koroških, štajerskih, primorskih in kranjskih narodnih pesmi. Največ smehu je vzbudil šaljivi prizor »Kmet in fotograf« ter komični solospjev: »Temu treba se privadit«, katerega je v izborni pogodeni maski podal g. D. Grobna tišina je nastala ob polnoči, ko se je ob razsvetljavi

bengaličnega ognja poslovilo staro leto od novega. Brat načelnik je nato v imenu »Sokola« voščil vsem navzočim veselo in srečno novo leto in skoro se je v tej nadi razvila najživahnejša zabava. Veselo sokolsko petje in neizogibni ples sta trajala — kakor navadno ta dan — do poznega jutra. Tudi mi kličemo »Sokolu« ob novem letu: Le krepko naprej po začrtani poti!

n Dol. Logatec. Zamaknjena vedeževalka iz Žiberš pride končno vendar tja, kamor spada, namreč — v norišnico. Saj je pa tudi že skrajn čas zato, sicer bi naše, že itak lahkoverno krščansko ljudstvo, postalo še bolj — babjevno.

n Iz Planine. Novoustanovljena podružnica družbe sv. Cirila in Metoda uspeva zelo dobro. Vseh članov, po večini letnikov, je okoli 75, kar pač jasno kaže, da se tudi Planinci zavedajo svoje dolžnosti in podpirajo narodna društva. Ker smo mnogo zamudili s tem, da smo bili tako dolgo brez lastne podružnice, skušali bomo to popraviti z večjimi darovi. Na svatbi g. Drage Gartnerjeve iz ugledne obitelji v Planini, se je nabralo za našo podružnico okrog 50 K, za kar se zahvaljujemo vsem darovalcem, ki so prispevali dar na oltar domovine.

n Iz Planine. Moška in ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda priredi v sredo, dne 1. februarja (dan pred Svečnico) veselico, združeno s plesom. Namen veselice je, da zberemo kmalu en kamen (200 kron) za družbo. Ker je ta veselica po dolgem, dolgem času prva prava narodna prireditelj, prosimo sosedna društva, da ne prirejajo ta dan veselice, ampak prihitijo v našo sredo.

n Iz Planine. Dopisnik »Slovenskega Naroda« iz Planine prime skoro vsako soboto naše Nemce za ušesa. Žalibog, da ta g. dopisnik ne potiplje tudi onih narodnih mlačežev, ki so tako zaostali za duhom časa, da se teh par renegatov celo dandanes še bojijo. Če je kak strah v resnici votel, potem je ta pred našimi Nemci gotovo. To so znamenja majhne narodne zavesti, ki se je začela vzbujati šele zadnji čas. Če pogledamo v preteklost, je bila Planina trg, ki ni niti trohice zaostajal za drugimi. Narodno življenje je cvetelo ravno po zaslugi bivšega »Sokola«, ki je bil dejanski prireditelj vseh veselice in zabavnih večerov. Dandanes pa se v Planini z župnikom vred šopiri 15 (reci in beri: celih petnajst) »Orlov«, vulgo »Čukov«, ki sami ne vedo, zakaj so pravzaprav na svetu. Naprositi so mislili kneza Windischgraetza, da bi jim prepustil »stare magacine« v Dolenji Planini za telovadnico. Tako bi imeli vsaj eno delo: S svojim skakanjem prepoditi miši in drugo golazen, ki se zbira v teh zapuščenih prostorih.

n Iz Planine. Znano je, da je naša dolina vsled izstopa reke Unec in vode, ki pridere ob času deževja iz gore, večkrat poplavljen. Lepo je sicer gledati to veli-

ko jezero, a za nas poljedelce je to žalosten pojav. Ko nam je pred par leti odnesla vse poljske pridelke, smo iskali pomoči od vseh strani, a ganil se ni nihče. Tudi naš poslanec Gostinčar, ki tako rad besediči o bosanskem kmetu, katerega je rešil sam harambaša klerikalne stranke, nas je posetil samo enkrat. Bržkone je napravil to potovanje zato, da je videl vodo in se nadihal svežega planinskega zraka. Gospod poslanec, koliko bi vi lahko storili za našo dolino, ako bi bili res kmečki poslanec! Ampak vi ste le od kmetov voljeni, zastopate pa in organizirate — delavce. Res, imenitno so potegnili klerikale uboge Notranjce. Saj se je dr. Šusteršič pred leti sam pohvalil na shodu v »Unionu«, da je dala S. L. S. delavcem zastopnika v osebi poslanca Gostinčarja, ki pa je od kmetov voljen!! Gospodje, celo lisica je šla samo enkrat na led, mislim, da tudi Notranjci ne bodo šli večkrat! Ko bi vaše blagorodje, gospod državni poslanec, prišli večkrat med svoje volilce, bi se lahko prepričali, kako ugodna tla so pri nas za vrborejo. Pletarska šola bi bila pri nas zelo potrebna, da bi si otroci zaslužili par krajcarjev, mesto da se lovijo in vpijejo po vaseh. Gospod Gostinčar, tu je polje za vas! Seveda, dokler boste prirejali za svoje volilce samo zaupne shode po § 2 in svoje modrosti raztresali samo onim backom, ki morajo imeti dovoljenje od župnika Riharja, ne boste slišali dosti pametnih besed, če še bolj odpirate svoja modra usta. Ko ste imeli zadnji shod v Planini, smo mislili, da nam boste položili račun, kaj ste dosegli za nas v državnem zboru. A motili smo se prav pošteno. Mesto računa svojega delovanja, so bile baharije, kako ste rešili bosanskega kmeta.

n Planincem! »Slovenski Dom« bo v bodoče prinašal večkrat drobne novice iz Planine. Priporočamo ga vsem samostojno mislečim ljudem, da bodo spoznali, kako jih hočejo gotovi ljudje za nos voditi. Dosti dolgo smo duševno tlačanili in čas je, da se otresemo te nepotrebne edinosti. Napredno kmečko glasilo »Slovenski Dom« pa naj nas podpira v tem boju in naša dolžnost je, da ga podpiramo tudi mi.

n Postojna. Kakor povsod, je tudi c. kr. okrajno glavarstvo postojnsko nastavilo za števne komisarje tu bivajoče nemčurje, med temi c. kr. davčnega asistenta in pristnega Kočevarja Verderberja. Za skušnjo je moral popisati osebe neke hiše. Precej čudno je že bilo, da je služkinjo, zaslišavši jo, tikal, naravnost imenitno pa je bilo, ko jo vpraša: »Kakšen jezik ima?« Deklica je ugodila pozivu ter mu pokazala jezik.

n Iz Postojne. Letošnjo pustno sezono otvarjata naši podružnici družbe sv. Cirila in Metoda, ki priredita v korist naši prepotrebni šolski družbi v nedeljo, dne 8. januarja v veliki dvorani »Narodnega hotela« ob pol 8. zvečer veliko veselico z

najzanimivejšim sporedom. Pri tej prireditvi sodeljujejo vsa postojnska narodna društva. Poleg pevskih točk, ki jih proizvaja pevsko društvo »Postojna«, ter tamburanja po tamburaškem in dramatičnem društvu »Sovič«; poleg nekaterih točk na glasovirju in vijolini, ki so za Postojno izredna novost, ter nastopa še izza prejšnjih let po svojih krasno uspehlih koncertih dobro znanega salonskega orkestra se poje Krunskega spevoigra »Angelina«, smešne vsebine ter prijetne glasbe po narodnih motivih, in igra F. Štokova, velekomična burka: »Ne kliči vraga!« Naše vrle gospe in gospodične pripravljajo krasen buffet, kjer bode ustrezno vsem prijateljem dobre vinske kapljice in finega peciva. Za smeh in neprisiljeno zabavo bo skrbela šaljiva pošta. Kdor je plesalec, se bode lahko sukhal ob zvokih postojnskega kvinteta do ranega jutra. Postojnci! Naša društva so storila svojo narodno dolžnost v vsej meri! Neodpušljivo bi bilo tedaj, če bi se ne udeležili polnoštevilo njih prireditve! Imejmo vedno pred očmi, da smo predvsem Slovenci ter kot taki dolžni svojemu rodu, da ga ob vsaki priliki gmotno podpremo!

n Hruševje. Posestnikov sin Franc Vitez iz senožeškega okraja je gual koncem minolega meseca par volov iz Žirovnice domov. Ob 3. zjutraj se je hotel v Hruševju oddahniti in je dal gostilničarju vole v hlev. Medtem, ko se je pred hlevom preobuval, sta prišla tja tudi dva neznanca. Eden teh se je obrnil k drugemu z besedami: »Daj mi sekuro in izgini!« Tega se je Vitez tako prestrašil, da je popustil vole in čevlje ter zbežal in naznanil dogodek žendarmeriji. Ko je prišla žendarmerija v Hruševje, onih dveh neznancev ni bilo več tam. Najbrže sta hotela napraviti samo neumestno šalo.

n Idrija. Pred nekaj dnevi je poškodoval stekel pes, ki je prišel iz neke okoliške vasi v Idrijo, več ljudi. Okrajno glavarstvo v Logatcu je odredilo, da morajo vse te osebe nemudoma na Pasterjev zavod na Dunaj, kjer se zdravi steklino. Steklega psa so sicer ubili, vrgli so ga pa iz nepredvidnosti v Idrijo, tako da se sedaj ne more dognati, kako je bila steklina razvita. Vse pse, ki so prišli v dotiko s steklino psom, je pobral konjač. Najbrže se proglasi nad Idrijo in okolico pasji kontumac.

n Na Colu pri Vipavi so ustanovili »Pipčarski klub«. Nabralo se je precejšnje število članov. Ves dobiček je namenjen Ciril - Metodovi družbi. To nas zelo veseli, saj bode imela družba nekaj več dohodkov, člani kluba pa svoje veselje. — Kakor čujemo, namerava prirediti tukajšnja podružnica družbe sv. Cirila in Metoda na Svečnico veselico. Igrali bodo burko: »Eno uro doktor«; mogoče pridenejo še kako drugo. No, pa saj se udeležimo vsi veselice, bomo že videli, kako bode. — Pred kratkim je prejela podružnica družbene nabiralnice ter je vse razdelila. Skoraj je ni

gostilne, niti prodajalne, kjer bi ne bilo nabiralnika. Zato pa le pridno zbirajmo pri vsaki priliki, akoravno po malem, nabralo se bode čez leto dosti, tako, da bomo lahko ponosni. Družba, posebno otroci v narodno ogroženih krajih se bodo veselili, da se tudi pri nas dobe usmiljeni ljudje, ki skrbijo za-nje. Čujemo celo, da nameravajo zbirati za kamen, ter se tega zelo veselimo.

n Col pri Vipavi. Novo leto smo nastopili z močno burjo, tako, da se skoro nihče ne upa izpod strehe. Pogrešamo pa vozne pošte, katero nam je obljubila poštna uprava z novim letom. Deputaciji, ki je bila meseca novembra pri poštni direkciji, se je sicer obljubilo, da dobimo vozno pošto, toda skoro gotovo le na — papirju. Dozdeva se nam, da se boji poštna uprava državne ceste, na kateri, dasiravno je zima in mraz, poganja trava vseprek. To bi bilo čisto prav, saj bi se konji pri poštnem vozu lahko spotoma napasli.

n Podgrič pri Vipavi. Dne 24. decembra je vozil Ivan Petrič za svojega gospodarja Matijo Jeleršiča iz Podgriča drva iz gozda. Spotoma se je voz prevrnil tako nesrečno na Petriča, da ga je les zmečkal, predno so mu mogli priti na pomoč. Ko so ga izvlekli izpod voza, je bil že mrtev.

Po drugih slov. deželah

š Velika nedelja na Štajerskem. Pri nas sta hotela posestnik Zemljič in njegov sin podreti veliko bukev. Ko se je drevo začelo podirati, je opazil 20letni sin, da bo padlo ravno na njegovo suknjo, v kateri je bila ura. Skočil je po suknjo, toda drevo ga je dobilo in mu razbilo glavo ter zdrobilo eno roko in nogo. Fant je bil na mestu mrtev.

š V Mariboru se je ustrelil blizu infanterijske vojašnice v magdalenskem predmestju pekovski pomočnik A. Šef iz Brebrovnika pri Ormožu. Došel je v Maribor pogledat k svojemu dekletu, a to ni hotelo ničesar vedeti od njega. Zato se je bojda ustrelil.

š Iz Konjic nam poročajo: Na Silvestrovo opoldne je skočil na tukajšnji postaji s premikajočega se vlaka zavirač Jože Savič od Sv. Duha v Ločah. Prišel pa je pod vlak, kateri mu je desno nogo povozil. Smrt je nastopila vsled izkrvavljenja v treh minutah. Savič zapušča vdovo s 3 malimi otroci.

š Kozje. Klerikalni kmetje: Ivan Kunej, Ivan Plevnik, Franc Rihtar in še več drugih so se šli kregat nad nadučiteljem Krajnikom v Kozjem zaradi glob, ki so jih dobili vsled šolskih zamud. Nadučitelj je počakal kmete v razredu. Kunej je začel takoj nad njim kričati, češ, da je nečloveško, zapirati otroke po šoli. Ko je g. Krajnik razburjenega moža miril, so začeli ta-

koj vsi kmetje kričati in ropotati z nogami. Vpili so, da bo v šoli tako, kakor oni hočejo. Nadučitelj je zbežal slednjič v svoje stanovanje, kmetje pa so leteli za njim in hoteli razbiti vrata, kar se jim pa ni posrečilo. Proti kmetom je vložena ovadba zaradi javne nasilnosti.

š S Središča. Med občino Oberžem pri Središču na Štajerskem in Družbino na Hrvaškem dela mejo Drava. V sredini Drave se nahaja z lesom poraščen otok, katerega si svojite obe selišči. Dne 17. decembra so hoteli prebivalci obeh sel sekati les na otoku ter prišli pri tem v prepir. Štajercev je bilo kakih 20; vsi so bili oboroženi s sekirami in drogovi. Napadli so Hrvate, katerih pa je bilo kakih 40, in so bili tudi dobro oboroženi. Štajerci so morali popustiti. Hrvati so stražili otok. Ko so ga zvečer ob 9. zapuščali, so bili trije od njih, ki so šli naprej, obstreljeni. — Bili so težko ranjeni, eden je takoj umrl. Storiteli iz Štajerskega so že pod ključem.

š Iz Sevnice poročajo: Natakarija Marija Cvirn na Blanci je odpeljala svojim staršem vola za 400 K, ter ga prodala nekemu mesarju v Sevnici za 240 K. Predno je pobegnila, je doma vlomila v nek zaboj ter ukradla iz njega 310 K. Ko se je v neki gostilni ravno prav dobro zabavala, so jo aretirali.

š Iz Šoštanj poročajo: Posestnica Terezija Mandelje na Malem Vrhu je v svojih dveh davčnih knjižicah popravila vpise o plačilnem davku na šišje vsote. — Ker so bile ponaredbe prenerodne, jih je davčni uradnik takoj spoznal ter vso stvar ovažil sodišču.

š Iz Radgone poročajo: Že delj časa straši v okolici Radgone organizirana roparska druhal: posebno rada krade kokoši. Tako je bila zopet dne 25. decembra ponoči pridno »na delu«. Posestnikoma Poderiču, vulgo Kočeberju in Zieglerju v Potrni so ukradli vse kokoši. Tudi v Zerkovcih so skušali tatovi svojo srečo; vlomili so na štirih mestih, a so jih povsod nagnali. Pred nekaj dnevi so hoteli zločinci vlomiti v skladišče trgovca Polaka v Kaltenbrunu, ki jih je pa pregnal s strelji. Zasediti dosedaj še niso mogli nobenega teh zvitih in nevarnih uzmovičev, ki imajo svoje bivališče najbrže v sosednji Madžarski. Razumljivo, da je prebivalstvo v okolici radgonski vznemirjeno vsled teh neljubih nočnih obiskov in da je podvojilo svojo pozornost.

š Jarenina. Na okrajni cesti blizu Jarenine so našli mrtvega posestnika Jakoba Danko z razklano glavo. Nesrečnež je imel odpet telovnik: oropan mu je bil denar, okrog 300 K in žepna ura. Truplo je bilo vse krvavo. Glava je bila očitno razklana od sekire na dva dela. Umorjeni Jakob Danko je prodal mesarju Celcerju v Št. Ilju v Slov. goricah telico. V ponedeljek, dne 2. januarja je gual prodano živinče v Št. Ilj. Ko se je vračal proti večeru domov, se je v Očkerlovi gostilni blizu

Jarenine oglašil in spil merico vina. Trezen kot vedno je nadaljeval ob 8. zvečer pot proti domu. Kakih 10 minut nad Jarenino je ob okrajni cesti mal gozdiček. Pod tem gozdičkom je gotovo napadel morilec-ropar ubogega Danka od vzadi in ga moral z veliko silo mahnuti z ostro sekuro po glavi. Ko je izvedelo ljudstvo za ta živinski čin, se ga je umevno polastilo velikansko razburjenje. Trumoma so hodili gledat ljudje umorjenega. A mislimo si šele strah uboge žene umorjenega, ki je zastoj nestrpnost pričakovala vrnitve moža. Morilca, ki je umoril Danka, so prijeli, in sicer je nek uslužbenec jareninskega peka. Uro umorjenega je prinesel k urarju, ki jo je spoznal. Našli so tudi denar. Morilca so odvedli orožniki v Maribor.

p Barkovlje pri Trstu. 18letni ključavničar Edvard Desarto iz Kanfanara je v Trstu ukradel svoji gospodnji dragocenosti, vredne 160 kron. Obdolžil je pa te tatvine nekega človeka, ki ni bil z njo v nobeni zvezi. Kmalu pa se je skesal, da je nedolžnega človeka spravil v nesrečo. Priznal je gospodnji svoje dejanje, prosil je odpuščanja in se potem pri Barkovljah vrgel pod vlak, ki mu je odtrgal glavo.

p Poreč. Dvajset kmetov je oblegalo orožniško vojašnico v Zbandaju ter jo obmetavalo s kamenjem. Ker niso bili vsi orožniki doma, se niso upali nastopiti proti premoči. Ko so se pa ostali orožniki, ki so imeli izven vojašnice službo, vrnili, so se orožniki postavili v bran napadajočim kmetom ter jih 12 prijeli. Ostali so pobegnili. Vzrok je ta, da so bili kmetje silno vznemirjeni radi preostrega nastopanja orožništva.

p Gorica. Pri patrih kapucinih v Gorici je bil skozi 13 let za slugo nastavljen 55letni Ivan Mavrič iz Trsta. Ni bilo pritožb proti njemu, ali lani poleti pa si je pridržaval denar, ki ga je imel nesti v mesnice, prodajalne itd. ter dobro živel, pa pobožno molil. Pridržal si je 874 K. Okrožno sodišče v Gorici ga je obsodilo na 5 mesecev težke ječe s posti.

p Iz Cerkna na Goriškem izvemo, da so dne 2. januarja zjutraj dobili v potoku Cerknica zmrzlega in mrtvega posestnika Klobovsa iz Labinj. Klobovs je bil malo opit, ko je šel ponoči domov in v temi je padel v vodo ter utonil.

p Trst. Pred nekaj dnevi je ob pol 2. ponoči skočil težak Anton Svoboda s Češkega s parnika »Jadro«, ki je vsidran ob pomolu Lloydovega arzenala v morje. Oba kurjača, Kristjan Bralich in Simon Petrovič sta mu hotela priskočiti na pomoč ter sta splezala po vrvi do morskoga površja. Svoboda pa ni hotel, da bi ga rešila in je ugriznil oba v roke. Med tem, ko sta splezala zavrtnjena rešilca zopet na ladjo, je izginil Svoboda v valovih. Drugo jutro ga je našlo moštvo parnika »Jadro« in ga preneslo v mrtvašnico pri Sv. Justu.

Iz Globasnice na Koroškem se nam poroča: Pred kratkim je nastalo v farni

cerkvi veliko razburjenje. Nek posestnik je prišel v cerkev, pokleknil pred oltar in kričal »hudič — hudič sedi tam za oltarjem.« Kričal je toliko časa, da so prihiteli njegovi prijatelji in ga odpeljali iz cerkve. Nekaj dni pozneje so ga oddali v blaznico v Celovec. Mož je zblaznel, ker je v neki pravdi izgubil vse svoje premoženje.

Ameriške novice

a Umrl je dne 11. decembra rojak Josip Doles, doma iz vasi Mahneti pri Cerknici. Star je bil 16 let.

a Nesreča. Staršem Roje v Clevelandu Ohio, se je ponesrečila hčerka Marija, stara 16 mesecev. Hotela je piti prevroč čaj in se pri tem tako opekla, da je po dveh urah v bolnišnici umrla.

a Umrl je staršem Arko v Clevelandu sin Franc, star 21 mesecev.

a Rojak ustrelil soprogo. V mestu South Canon, Colorado, je dne 5. decembra rojak Josip Puh iz Škocijana pri Vel. Laščah, star 26 let, ustrelil svojo ženo Marijo roj. Gajda iz Mar. Dev. v Polju pri Ljubljani, staro komaj 17 let, ki je prišla pred šestimi meseci tjakaj k svojim staršem. Morilčev klobuk so potem našli ob reki, iz česar sklepajo, da je po dejanju skočil v vodo in izvršil samomor. Vzrok ljubosumnost.

a Na ameriški vojni ladji »Vermont« je umrl slovenski rojak Franc Klemenčič, ki je služil v mornarici Zedinjenih držav. Bil je doma v vasi Kladje pri Gorenji vasi na Kranjskem.

a V rudniku ponesrečil. V Oakley, Wyo., se je ponesrečil meseca septembra v rudniku Janez Maselj. Vsula se je plast premoga na njega in ga je do smrti poškodovala. Umrl je v bolnišnici dne 24. septembra 1910. — Njegov brat, Ignacij Maselj, pa se je ponesrečil meseca januarja 1910 v premogokopu v Biaconu, Jowu. Zlomilo mu je nogo nad gležnjem.

Po svetu

Železniška nesreča na Predarlškem. Iz Bludenca poročajo, da se je dne 1. januarja prevrnilo snežno oralo in vrglo pet delavcev, ki so stali na njem, pod lokomotivo. Trije delavci so bili takoj mrtvi, dva sta umrla tekom enega dne.

Samomor z iglo. V Lvovu si je zabolela mlada soproga nekega sodnega oficijala, gospa Bronislava Baczynska, iz obupa nad vednimi prepričanostmi z možem, iglo za klobuk v prsi. Umirajočo so prenesli v bolnišnico in zdravniki so izjavili, da je rešitev popolnoma izključena, ker je igla prebodla tudi srce.

Za psa se ima. V Bukarešti je prijela policija v ljudskem vrtu nekega popolnoma nagega moža, ki je povedal, da je — pes. Prepeljali so ga na opazovalnico in zdravniki se trudijo, rešiti to psihologično uganko. Toliko se je dognalo dosedaj, da ima mož tudi halucinacije, ki so posledica kroničnega zastrupljenja z alkoholom.

Atentat na japonskega cesarja. Predvčerajšnjim se je zaključil v Tokiju proces proti anarhistom, ki so hoteli mikada umoriti. Večina obtožencev je priznala, da so hoteli po umoru mikada napasti ministre in zažgati mesto.

Dijaški nemiri na Ruskem. Velike gruče dijakov hodijo po peterburških ulicah in še vedno prihajajo iz drugih vseučiliških mest dijaki v glavno mesto. Tudi iz Odese poročajo o nemirih. Prezident odeskega naučnega okoliša se je izrazil napram nekemu časnikarju: »Počutim se, kakor človek, ki sedi s prižgano smotko na sodu smodnika. Vsak trenutek pričakujem kak atentat.«

Strašna nevihta na Kanarskih otokih. Kakor smo že poročali, je te dni na Kanarskih otokih divjala strašna nevihta. — Otok Gomera je popolnoma zasut. Nad 400 družin je brez strehe. V dolini Herdina so se podrle štiri hiše, ki so pokopale okoli 60 ljudi. Dosedaj so potegnili iz razvalin 22 mrtvecev in nebroj težko ranjenih.

Velike nesreče ob španskem morskem obrežju. Radi velikih viharjev se je ponesrečil parnik »Bergen del Carmen«. Tudi na celini je napravil vihar veliko škode. V vasi Izate pri Malagi se je podrli neka hiša in podsula mater in dvoje sinov, ki so mrtvi.

Cesarjevo božično drevo. Cesar je praznoval letos Božič pri svoji hčeri nadvojvodinji Valeriji v Wallsee. Tja je železnica pripeljala iz prestolonaslednikovega posestva Konopišta prekrasno smreko, t. zv. »srebrno smreko«. Ta smreka je doma v Severni Ameriki. Pod smreko so postavili božične darove za cesarja. Med drugim je bil tam krasen umetniški predmet: na ploski iz ametista dva zlata divja kozla. Nadvojvodinje so dale cesarju dragoceno vezenino za na mizo; vezle so jo celo leto.

Čuden božični dar. Na božični večer je prišel k nekemu mizarju v Týnu ob Vltavi star mož in si je kupil — rakev. Na vprašanje sosedov, za koga je to kupil, je dejal: »Za-se; vedno sem bolan in dolgo ne bom več. Ne maram, da bi z menoj po smrti imeli skrbi!«

Svojo mater je hotel izkopati. Iz Neunkirchna poročajo: Tu so prijeli nekega delavca, ki je hotel izkopati na pokopališču truplo svoje matere. Pokopališkega čuvaja in župnika, ki sta mu hotela to ubraniti, je napodil z lopato. Orožništvo ga je nato prijelo. Rekel je, da se je hotel prepričati, če je res njegova mati, ki je tam pokopana.

LISTEK

Proti vsemu.

Češki spisal Al. Jirasek.

Prvi del.

I.

Daleč na široko samo polje; temnorjave ledine, zeleneče polje mlade setve, vse namočeno od včerjajšnega dežja. Neštevilne brazde so se izgubljale v daljavi, kjer so bile podobne razburkanemu, ilovnatemu jezeru.

To polje brez drevja, večinoma ravno, se je le tupatam vzdigovalo v mirno valovje in se izgubljalo na obzorju v umazanostivo, gosto soparo, ki se je visoko vzdigovala ter se razgubljala v pepelnastih oblakih. Skozi te je prisijal na vzhodu bled, svetel žarek prvega jutrajnega svita.

Iz ravnine, ob blatni cesti, ki vodi čez polje od reke Lužnice pod Veselim zahodno proti Bukovskemu, je molelo na obrobku, ki je bil od zime uničen — bilo je proti sredi meseca aprila — osamelo »božje znamenje«, lesen, štirivoglat steber z majhnim, zarjavelim kovanim križem. Les nagnenega stebra je postal od mokrote črn; zgoraj, pod križem se je pa razraščal rumen mah.

Od »božjega znamenja« je vodila slaba pot še par korakov po polju, potem se je pa izgubila na mokrotnem travniku. Na tem travniku, nekoliko od ceste, se je dvigala iz jutranjega mraka velikanska senca osamelega drevesa, ki je široko naokoli raprostiral svoje vejevje. Stal je na nizkem obrežju majhnega ribnika, ki se je na drugi strani poizgubljal na travniku. Stari hrast, zelo debel, na spodnjem delu s številnimi izrastki, je imel močno, skrivljeno vejevje, polno šopov rujavega, še lanskega listja.

Pod drevesom med koreninami, ki so štrlele iz zemlje, je bilo bolj suho nego drugod. Tu so počivali trije ubežniki: veliki, debeli prošt iz Lunovic, menih želivskega samostana, v kožuhi in s kučmo na glavi, njegov stari mežnar v suknji in visoko, z lisičjo kožo obrobjeno čepico na glavi, in mlada nuna reda sv. Norberta iz lunijovskega samostana. Zavijala se je v črn, gubast plašč, glavo je pa skrivala v temen, volnen pajčolan, kakoršnih pa niso nosili v samostanu.

Poleg njih sta stala dva rjava, osedlana konja, ki sta bila polna mokrega in napol posušenega blata. Iz njihovih nozder je prihajala belosiva sopara, ki se je izgubljala v mokrotni megli. Pri konjih je stal širokopleč, ne velik kmet. Njegova brada in njegovi dolgi lasje, ki so mu vihrali izpod ovčje kučme, so bili nekoliko osiveli. Za širokim pasom, s katerim je bil prepasan čez suknjo, je imel sekuro.

Prošt z nuno in mežnarjem je že dva dni in dve noči bežal ob bližnji gori iz lunoviškega samostana. Predvčerajšnjim, ravno na dan sv. Jurja, so napadli samostan in sicer bratje *) iz novega mesta na gori Tabor, ki je bilo šele pred par tedni ustanovljeno. Vse so opustošili: župnišče, cerkev in starodavni samostan. Tega so zažgali. Kako je gorel, dvovrhati Blanik se je rdečil v tresočem se, velikanskem požaru. Kakor preplašeni golobje so bežale prestrašene samostanske sestre. V tem strahu in zmedenosti se je vse razbežalo, tudi duhovniki iz župnišča.

Te tri osebe, ki so počivale pod hrastom, so ostale skupaj. Pretečeni večer so prekoračili reko Lužnico. Po kratkem odpočitku na neki samoti, sredi polja, so še v temi nadaljevali svoj beg.

Njihov cilj je bil pribeniški grad gospoda Ulrika rožmberškega, kjer so lahko upali dobiti varno zavetišče. Tja so poslali že prej, takoj ko je umrl kralj**) in ko so prihajale prve grozne novice, da so v Pragi, v Plznu in drugod razdirali in pustošili samostane, zaradi varnosti vse dragocenosti, kelihe, monštrance,

ornate in drage knjige iz lunijoviškega samostana, kakor je to storil opat in ves konvent milevskega samostana.

Zelo težko se je bežalo. Nemogoče je bilo po ravni poti priti do zaželjenega zavetišča. Morali so se izogniti gradu na hribu Tabor, od koder so prihajale vse grozovitosti, kakor tudi okolici, kjer se je vse spuntalo. V najbližji soseščini, v sobjeslavski okolici, je bilo več nego trideset vasi podložnih lunjovskemu samostanu. Tudi teh so se morali zaradi nevarnih sosedov izogniti. Prošt ni zaupal svojemu ljudstvu. Tako so se pretokli skozi oddaljene pokrajine po velikih ovinkih, da so prišli čez reko Lužnico.

Nenavadna, trudapolna pot, nemir in bdenje jih je utrudilo. Žalostni so bili zaradi izgub, ki so jih utrpeli, in zaradi negotovosti in strahu. Največ je trpela nuna. Že prejšnji večer je bila zelo izmučena. In ko so v jutranjem svitu prišli na to loko, je za božjo voljo prosila, naj nekoliko počivajo, ker ne more več zdržati na konju. Ker se pa na loki niso mogli ustaviti, so storili to šele pod starim hrastom.

Stari mežnar in kmet, ki je dozdej vodil proštovega konja za uzdo, sta pomagala deklici s sedla. Pri tem se je njen plašč nekoliko odgrnil in pokazala se je bila samostanska obleka, ki je bila pri nogah z blatom oškropljena. Ko je pa stopila na trda tla, začele so se ji noge tresti, mrz in zona jo je preletavala po celem telesu. Čutila se je kakor razbito in vsi udje so jo boleli. Končno je sedla na korenino, ki je štrlela iz zemlje.

Ko se je začutila na trdem sedežu, se je oddahnila v nekakem bolestoprijetnem občutku. Zatisnila je oči. Od utrujenosti in strahu že itak blede, je izgledala v mračnem jutrnem svitu še bledejša; pod njenimi zaprtimi očmi z dolgimi trepalnicami je bilo, kakor bi ležala temna senca.

Ni videla, kako je opat pred njo stal ter se za trenotek zamislil, jo opazoval ter začel na to preiskovati hrastovo deblo. Ni se zmenila, ko ji je mežnar odstranjeval mokro listje z njenih nog, tudi ni slišala, kako se je jezil in godrnjal.

»Naj gorita v večnem ognju, ta Hus in ta Jeronim! In vsi njihovi pomočniki, vsi! — Svete podobe so prebadali in jih na krut način uničevali,« je govoril sam pri sebi, vendar pa tako razločno, da bi ga lahko slišal kmet, ki je stal pri konjih.

»In mater božjo, našo nebeško kraljico, so razdrapali s svojimi surovimi škornji ter jo pohodili s svojimi umazanimi, grdimi nogami! In tu — ta dobra duša — nedolžna, pod drevesom — v blatu... V ognjenem jezeru naj gore, v smoli in žveplu!«

Vzdignil se je, obrisal roke ob suknji ter jezno dodal: »In kruljavi Viklef ž njim!«

Stopil je bližje h kmetu, ki je stal pri konjih, ter tolkel z obema nogama ob tla, da se osnaži od blata, ki je težilo njegove rdečkaste škornje in ki se je nabralo v brezoblične, lepljive kepe. Stari mežnar je govoril, da da nekoliko duška tesnobi in svoji nevolji, deloma pa tudi zaradi kmeta. Eden jim je že pobegnil, ki je bil tudi iz ene, samostanu podložnih vasi. Nalašč jim je pokvaril enega konja, tako da je moral iti stari mežnar večjidel pota peš. Vsled tega se je bal, da bo še ta mož, ki jim je ostal, pobegnil k Taboritom, kakor je to storil prejšnji.

Starec se je ozrl po proštu, ki je preiskoval drevo ter stopil za debelo deblo. Nato je stopil prav pred kmeta, da bi ga, kakor je menil, prepričal in ga odvrnil od slabih misli.

»Ta Viklet, pravim, naj gori, kakor mogoče gori! Vsega tega je on kriv, da smo mi tu in samostan... oh, samostan! Kaj so vse v zakrstiji uničili!« In prijel se je za glavo. »Te obleke in posode, o, Jezus Kristus! Oh!« Nekaj časa je molčal, potem je nehal tarnati ter začel polemizirati.

»In zakaj je ta kravljaj pisal zoper papeža in škofe? Ali veš, zakaj?« je ponavljal mežnar z bliskajočimi se očmi. Ne da bi čakal na odgovor, je začel mahati s roko in šepetaje dodal z jeznim, strastnim glasom: »Ker ga niso napravili za kardinala! Takega...!« Jezno se je zasmel.

(Dalje prihodnjič.)

*) Privrženci češkega verskega reformatorja Husa.

**) Vaclav IV.

Priporočljive knjige.

Vsem, ki bi radi brali kaj dobrega in mikavnega, priporočamo sledeče knjige:

Aleš iz Razora, spisal Ivan Cankar. To je ena najlepših povesti iz kmetijskega življenja, kar jih imamo Slovenci. Vsakdo jo bo rad bral z velikim veseljem. S pošto poslana velja ta knjiga 1 K 70 vin.

Brodkovski odvetnik, spisal Beneš Šumavsky. Ta povest podaja zanimivo in pretresljivo sliko iz narodnega življenja in kaže, kako ena nemška žena svojega moža in ves kraj v nesrečo spravi. S pošto poslana velja ta knjiga 1 K 70 vin.

Vaška kronika, spisal Ivan Lah. Ta lepa knjiga obsega več povesti iz dolenske preteklosti. Popisane so tu vojske s Turki in kmečki panti. Knjiga je živo in zanimivo pisana, da je človek ne odloži iz rok, dokler je do konca ne prebere. Posebno prebivalci Dolenske bodo imeli s to knjigo veliko veselja. S pošto poslana velja 1 K 90 vin.

Rdeči smeh, spisal Leonid Andrejev. V tej povesti so popisane vse strahote krvave vojske med Rusi in Japonci. Le kdor to knjigo prebere, spozna, kakšna je bila ta grozna in velikanska vojska. S pošto poslana velja ta knjiga 1 K 60 vin.

Vse te knjige so na prodaj v »Narodni knjigarni« v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Rudolf Šega.

**Zahtevajte po vseh
gostilnah in kavarnah
„Slovenski Dom“.**

POZOR!

Slavnemu občinstvu in ljubiteljem dobrega piva tudi v zimski seziji se najljubšeje naznanja, da se od nedelje dalje, t. j. 25. t. m. toči vsak dan v restavraciji

„GARZAROLLI“ v Postojni

sveže pivo iz **sodčka** od prve češke akcijske družbe v Budjevicah, katero edino se prodaja v korist prepo-trebni C. M. družbi. Mrzla in gorka jedila so cenj. gostom vedno na razpolago.

Z odličnim spoštovanjem

Emil pl. Garzarolli.

911

JULIJ MEINL

veležgalnica kave

v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7.

Julija Meinla kavna

zmes je najfinejša, kar
kave sploh pride na trg.

Šupite enkrat za

poizkušnjo!

L 111

Citatelje in naročnike našega lista prosimo, da se v vseh zadevah, kjer žele nasvetov in poduka, obračajo na uredništvo »Slovenskega Doma«, ki odpre poseben predal za vprašanja in odgovore.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 31. decembra 1910.

Trst: 52, 84, 87, 8, 38.

Linc: 23, 46, 88, 40, 34.

Dvignjene v sredo, dne 4. januarja 1910.

Praga: 78, 29, 70, 3, 40.

V. letnik

Slov. trg. društvo „Merkur“ v Ljubljani

je izdalo

Trgovski koledar

za leto 1911

Koledar je trgovcem in satrudnikom nepo-
grešno potreben

Cena 1 K, po pošti 1 K 20 v.

Dobiva se pri društvu in vseh
knjigarnah

8

V. letnik

Zržne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	48	1	68
1 " " " II. " . . .	1	20	1	48
1 " " " III. " . . .	1	00	1	38
1 " telečjega mesa . . .	1	60	1	96
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	1	60	2	00
1 " " " (prekajenega) . . .	1	90	2	00
1 " koštrunovega mesa . . .	1	20	1	28
1 " jagnjetovega mesa . . .	1	60	—	—
1 " kozličevega mesa . . .	1	80	—	—
Prašiči na klavnici . . .	0	00	0	00
1 kg masla . . .	2	67	2	80
1 " masla surovega . . .	2	40	2	60
1 " masti prašičje . . .	2	10	2	16
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	82	1	92
1 " slanine prekajene . . .	1	90	2	00
1 " sala . . .	1	92	1	95
1 " surov. margarinkega masla . . .	2	—	2	—
1 " kuhan. margarinkega masla . . .	2	10	2	10
1 jajce . . .	—	10	—	12
1 l mleka . . .	—	20	—	22
1 " " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 " " kisle . . .	—	80	—	90
1 kg medu . . .	1	20	1	40
1 " čajnega surovega masla . . .	2	87	3	10
1 piščanec . . .	1	50	1	60
1 golob . . .	—	44	—	48
1 raca . . .	2	20	2	40
1 gos . . .	5	—	6	50
1 kapun . . .	3	—	3	50
1 puran . . .	5	—	6	50
100 kg pšenične moke št 0 . . .	39	—	—	—
100 " " " 1 . . .	38	—	—	—
100 " " " 2 . . .	37	—	—	—
100 " " " 3 . . .	35	—	—	—
100 " " " 4 . . .	34	—	—	—
100 " " " 5 . . .	33	—	—	—
100 " " " 6 . . .	29	—	—	—
100 " " " 7 . . .	26	—	—	—
100 " " " 8 . . .	16	—	—	—
100 " koruzne moke . . .	21	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	38	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	35	—	—	—
100 " ržene moke . . .	28	—	—	—
1 l fižola . . .	—	22	—	32
1 " graha . . .	—	40	—	42
1 " leče . . .	—	32	—	40
1 " kaše . . .	—	20	—	22
1 " ričeta . . .	—	18	—	20
100 kg pšenice . . .	23	00	—	—
100 " rži . . .	17	40	—	—
100 " ječmena . . .	17	00	—	—
100 " ova . . .	19	00	19	—
100 " ajde . . .	17	—	—	—
100 " prosa belega . . .	17	50	—	—
100 " " navadnega . . .	—	—	—	—
100 " koruze, nove . . .	13	60	—	—
100 " krompirja . . .	8	00	9	—
Lesni trg.				
Cena trdemu lesu 11-20 do 12 K				
Cena mehkeemu lesu 8 do 8-50 K.				
Trg za seno slamo. in steljo.				
Na trgu je bilo				
voz sena . . .	4	50	5	50
" slame . . .	3	20	3	60
" stelje . . .	2	40	2	60